

Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset

2025

Pohjois-Savo

Pohjois-Savo

2025

Matkailun osuus kaikkien
toimialojen liikevaihdosta

2,2 %

Matkailun osuus kaikkien
toimialojen henkilötyövuosista

(Tyhjä)

Välitön matkailutulo

340,3 milj.€

***Muutos* 6,4 %**

Pohjois-Savo

2025

Matkailun aikaansaamat
välittömät henkilötyövuodet*

1 556

1,3 %

Välittömiä palkkatuloja
matkailun ansiosta työllistyneille

60,2 milj.€

4,7 %

Kunnallisverotulot
välittömistä palkkatuloista

5,3 milj.€

5,3 %

Välitön matkailutulo

340,3 milj.€

6,4 %

Matkailun
kokonaisvaikutukset

478,93 milj.€

6,4 %

Matkailun
kokonaistyöllisyys-
vaikutukset (htv)*

1 868

1,3 %

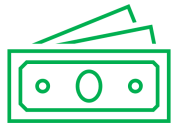

Pohjois-Savo

Välitön matkailutulo
(€)

2025

Välitön matkailu-
työllisyys (htv)

340 milj. €

Yhteensä

1 556

36 %

123 milj. €
5,4 %

Majoitus- ja
ravitsemistoiminta

806
-2,4 %

52 %

45 %

153 milj. €
6,1 %

Polttoaineen myynti
ja vähittäiskauppa

329
4,2 %

21 %

6 %

21 milj. €
8,6 %

Liikennepalvelut

175
5,8 %

11 %

13 %

43 milj. €
9,3 %

Virkistys- ja muut
palvelut

247
7,8 %

16 %

Välittömiä palkkatuloja
matkailun ansiosta
työllistyneille

60,2 milj.€
4,7 %

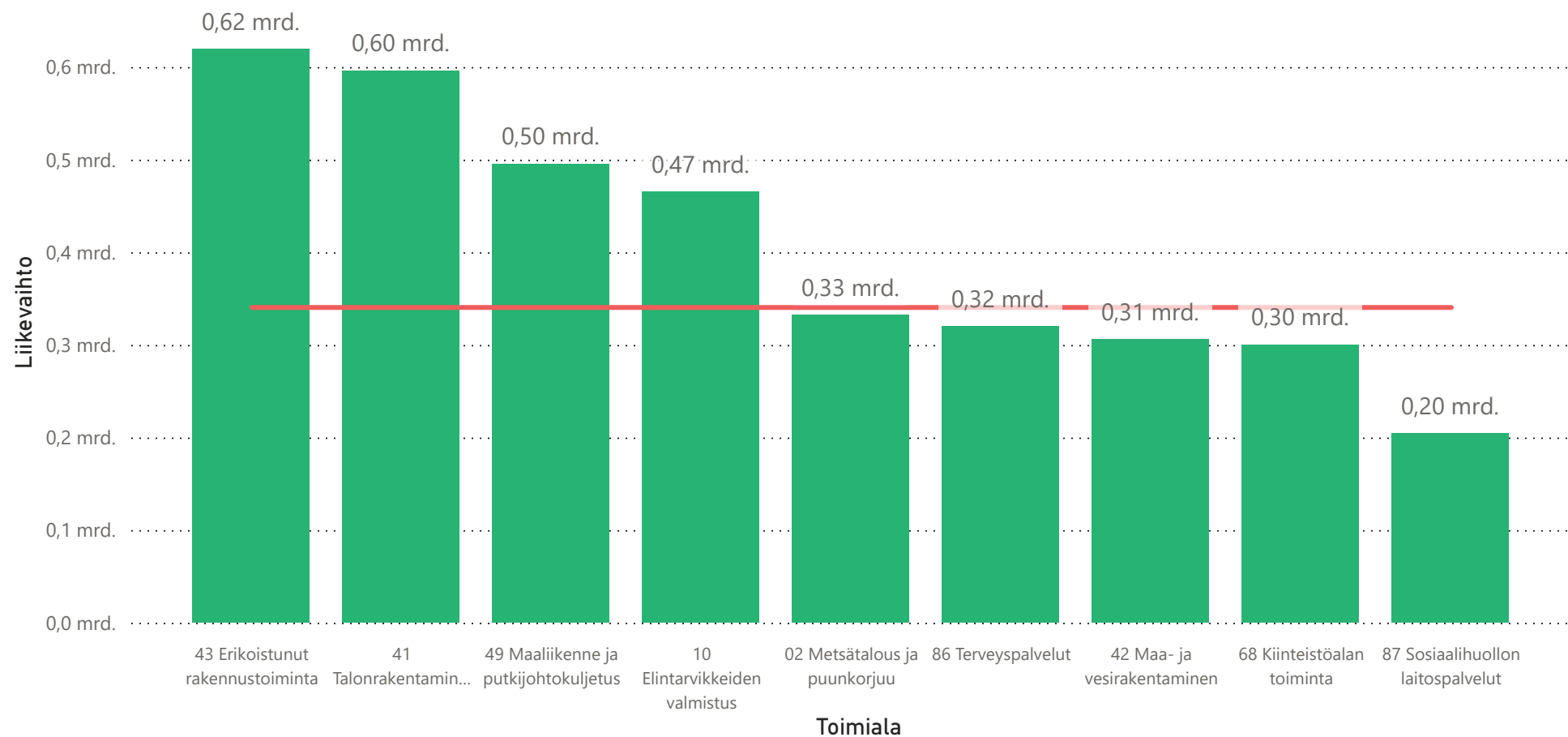

Pohjois-Savo

2025

Välitön matkailutulo vertailluna joidenkin toimialojen liikevaihtoon

● Liikevaihto ● Välitön matkailutulo (€)

Vertailutaulukko 1/2

2025

Matkailun vaikutukset alueittain

Alue	Välitön matkailutulo (€)	Välitön matkailutulo (€) muutos %	Matkailutulo € per asukas	Matkailun osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta (%)	Välitön matkailutyöllisyys (htv)	Matkailun osuus kaikkein toimialojen työllisyydestä (%)
Enontekiö	46 641 228 €	-3,10 %	26 365,87	60,15 %	219	69,38 %
Espoo	176 203 509 €	7,74 %	540,97	0,37 %	930	1,02 %
Forssa sk	41 771 561 €		1 341,45	2,49 %	177	2,54 %
Hamina	17 044 338 €	6,25 %	891,77	0,88 %	73	2,14 %
Hanko	16 759 149 €	17,99 %	2 199,36	2,15 %	73	2,95 %
Hyvinkää	42 770 147 €	-16,17 %	909,71	0,81 %	135	1,12 %
Hämeenlinna	80 832 497 €	-9,07 %	1 178,08	1,54 %	379	2,26 %
Imatra sk	58 385 120 €	1,92 %	1 615,21	1,94 %	295	4,10 %
Inari	174 911 300 €	5,06 %	24 145,68	43,21 %	784	46,77 %
Jakobstadsregionen sk	23 656 911 €	-9,22 %	467,90	0,50 %	134	0,91 %
Jyväskylä	218 222 688 €	-0,80 %	1 455,84	2,10 %	943	2,60 %
Jämsä	57 268 711 €	-11,08 %	3 010,97	4,67 %	168	3,81 %
Järvenpää	32 300 474 €	-18,16 %	688,06	1,50 %	113	1,50 %
Kangasala	16 142 069 €	-2,97 %	469,53	1,32 %	70	1,37 %
Kemiönsaari	22 537 841 €	4,67 %	3 554,86	9,16 %	107	10,72 %
Keski-Suomi	346 477 493 €	-6,91 %	1 265,76	2,05 %	1 350	2,26 %
Kirkkonummi	21 089 012 €		505,43	1,04 %	83	1,38 %
Kittilä	232 989 314 €		33 413,07	23,08 %	946	35,79 %
Kolari	108 115 190 €	8,53 %	27 022,04	53,95 %	425	49,12 %
Kotka	63 534 981 €	2,12 %	1 269,96	1,60 %	280	2,29 %
Kotka-Hamina sk	87 505 516 €	3,14 %	1 113,68	1,42 %	383	2,30 %
Kouvola	69 825 561 €	8,42 %	899,52	1,16 %	339	2,05 %
Kuhmo	16 565 524 €	15,35 %	2 269,25	4,10 %	68	4,91 %
Kuhmoinen	1 109 009 €		560,39	2,42 %	5	2,08 %
Kuusamo	148 320 800 €	-0,46 %	10 021,68	17,26 %	669	17,60 %

Vertailutaulukko 2/2

2025

Matkailun vaikutukset alueittain

Alue	Välitön matkailutulo (€)	Välitön matkailutulo (€) muutos %	Matkailutulo € per asukas	Matkailun osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta (%)	Välitön matkailutyöllisyys (htv)	Matkailun osuus kaikkein toimialojen työllisyydestä (%)
▲						
Lappeenranta sk	148 474 109 €	2,43 %	1 685,46	2,37 %	763	3,95 %
Lempäälä	22 662 593 €		905,02	1,26 %	88	1,69 %
Lohja	55 011 360 €	-3,02 %	1 210,77	2,24 %	261	3,14 %
Loviisa	17 759 218 €	4,93 %	1 251,00	1,93 %	84	2,82 %
Mikkeli	88 923 115 €	4,59 %	1 724,95	2,93 %	392	3,55 %
Naantali	42 215 130 €	6,48 %	2 070,38	3,74 %	227	7,11 %
Nurmijärvi	21 426 911 €	-10,85 %	472,66	0,96 %	56	0,72 %
Oulu	254 889 338 €	-2,31 %	1 172,07	1,39 %	1 058	1,82 %
Parainen	46 137 406 €	-4,41 %	3 136,04	6,49 %	211	8,22 %
Pohjois-Savo	340 328 626 €	6,41 %	1 369,47	2,24 %	1 556	
Pori	90 467 363 €	-12,29 %	1 089,84	1,47 %	397	2,10 %
Porvoo	64 381 741 €	0,56 %	1 241,38	0,41 %	319	2,36 %
Pudasjärvi	26 789 037 €		3 737,31	9,19 %	108	9,53 %
Rauma	38 750 556 €	-2,68 %	999,42	0,93 %	188	1,64 %
Rovaniemi	402 313 513 €	11,48 %	6 078,07	9,51 %	1 725	11,71 %
Saarijärvi	9 424 473 €	-5,66 %	1 075,48	3,19 %	42	3,08 %
Salo	43 612 504 €	-3,71 %	866,38	1,29 %	166	1,42 %
Sastamala	26 460 084 €	4,01 %	1 134,07	2,08 %	128	2,72 %
Sotkamo	89 055 656 €	6,18 %	8 764,46	7,12 %	466	14,56 %
Taivalkoski	11 503 942 €	-13,30 %	3 235,99	9,44 %	93	17,04 %
Tampere	499 119 631 €	0,92 %	1 895,36	1,75 %	1 954	2,33 %
Turku	324 463 652 €	-4,14 %	1 547,77	1,56 %	1 515	2,38 %
Tuusula	23 080 581 €		543,34	0,73 %	77	0,77 %
Vaasa sk	131 662 552 €	3,46 %	1 045,81	1,22 %	618	2,05 %

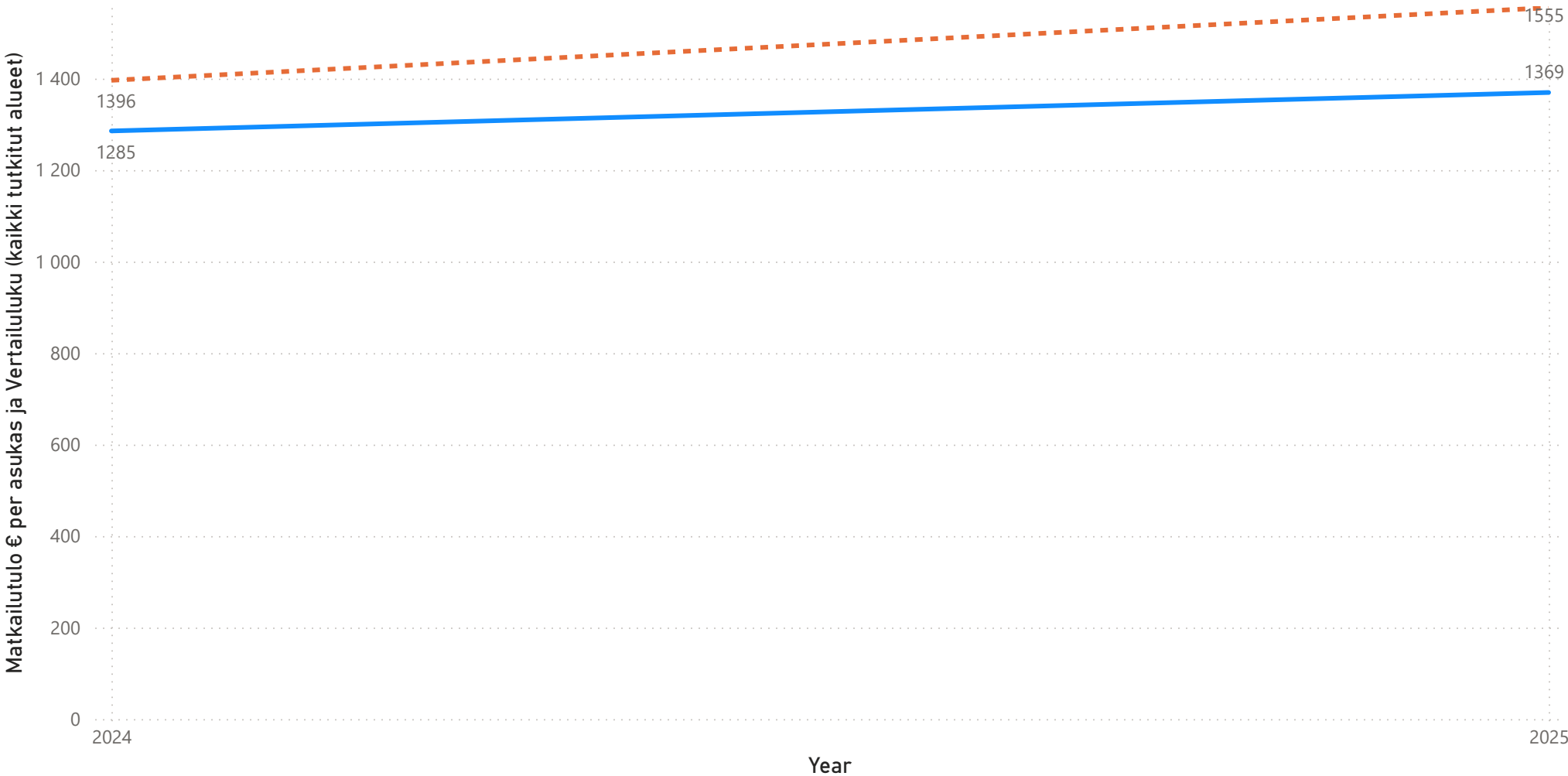

Pohjois-Savo

Matkailutulo per asukas vuosittain

Matkailutulo € per asukas ja Vertailuluku (kaikki tutkitut alueet)

● Matkailutulo € per asukas ● Vertailuluku (kaikki tutkitut alueet)

Yleisiä havaintoja matkailutulosta eri alueilla vuonna 2025

Matkailutulon kehitys oli vuonna 2025 alueellisesti kaksijakoista. Suomen talouden vaisu yleiskuva heijastui osin myös matkailulukuihin, mutta samaan aikaan useilla alueilla matkailutulo kasvoi selvästi. Työllisyyden kehitys jäi monin paikoin matkailutulon kehitystä heikommaksi: useilla toimialoilla työllisyys väheni, vaikka liikevaihto kasvoi. Tämä kertoo siitä, että tulosta syntyi aiempaa pienemmällä henkilöstömäärällä.

Uudellamaalla matkailutulo kasvoi selvästi Hangossa, Loviisassa ja Espoossa sekä hieman myös Porvoossa. Helsingin seutukunnassa kehitys oli Espoota lukuun ottamatta selvästi heikompaa. Varsinais-Suomessa matkailutulo kasvoi Kemiönsaaressa ja Naantalissa. Turussa, Paraisilla ja Salossa tulo sen sijaan laski hieman, mikä näkyi myös yöpymistilastojen kehityksessä.

Satakunnassa matkailutulo laski sekä Raumalla että Porissa yöpymisten vähenemisen myötä. Vuoden 2024 loiva kasvu kääntyi näin negatiiviseksi.

Kanta-Hämeessä Hämeenlinnan matkailutulo laski hieman. Forssan seutukunta oli mukana laskennassa parin vuoden tauon jälkeen.

Pirkanmaalla Tampereen matkailutulo kasvoi hieman erityisesti ulkomaalaisten matkailijoiden rahankäytön kasvun ansiosta. Tampereen ulkomaalaisten rahankäyttö laskettiin takautuvasti uudelleen, koska Matkailijamittarin ja tilastoidun majoitusmyynnin välinen ero oli suuri. Myös Sastamalassa matkailutulo kasvoi edellisvuodesta. Kangasalla tulo laski hieman, kun taas Kuhmoinen ja Lempäälä olivat mukana laskennassa kolmen vuoden tauon jälkeen.

Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa vuosi 2025 oli matkailutulon näkökulmasta vahva suhteessa yleiseen kehitykseen. Matkailutulo kasvoi eniten Kouvolassa, jossa kasvua kertyi kahdeksan prosenttia. Myös Hamina, Kotka sekä Imatran ja Lappeenrannan seutukunnat olivat kasvu-uralla.

Etelä- ja Pohjois-Savosta laskennassa olivat tällä kertaa mukana Mikkeli ja Pohjois-Savon maakunta. Mikkeliissä matkailutulo kasvoi viisi prosenttia, ja myös Pohjois-Savon kasvu oli samaa suuruusluokkaa. Keski-Suomessa vuosi oli matkailutulon kannalta vaisu. Maakunnan matkailutulo laski seitsemän prosenttia, Saarijärvellä lähes saman verran ja Jämsässä hieman enemmän. Jyväskylässä muutos jäi lähelle nollaa, mutta oli kuitenkin lievästi negatiivinen.

Pohjanmaan maakunnista laskennassa oli tänä vuonna kuusi aluetta. Vaasan seudulla matkailutulo kasvoi pääasiassa ulkomaalaisten matkailijoiden ansiosta. Pietarsaaren seutukunnassa matkailutulo sen sijaan laski hieman edellisvuodesta.

Pohjois-Pohjanmaalla Oulun matkailutulo laski lievästi ennen kulttuuripääkaupunkivuotta, jonka voidaan odottaa vaikuttavan tulevaan kehitykseen myönteisesti. Kuusamossa matkailutulo pysyi lähes ennallaan ja Taivalkoskella se laski hieman. Pudasjärvi oli mukana laskennassa kolmen vuoden tauon jälkeen. Kainuussa sekä Kuhmossa että Sotkamossa matkailutulon kehitys oli positiivista. Kuhmossa tulo kasvoi peräti 15 prosenttia ja Sotkamossa kuusi prosenttia.

Lapissa matkailun vahva kasvu jatkui myös vuonna 2025. Rovaniemellä matkailutulo kasvoi 11 prosenttia, vaikka kotimaisten matkailijoiden saapumiset vähenivät. Kasvu perustui pitkälti ulkomaalaisten matkailijoiden kulutuksen lisääntymiseen. Myös Kittilässä, Kolarissa ja Inarissa matkailutulo kasvoi, kun taas Enontekiöllä tulo laski hieman.

Selvityksessä käytetyt aineistot

Matkailun alueelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset laskettiin tässä tutkimuksessa käyttäen seuraavia tilasto- ja tutkimusaineistoja:

- Toimipaikkatilastot (Yritysten rakennetilasto) 2015–2024 (Tilastokeskus)
- Majoitustilastot 2012–2025 (Tilastokeskus)
- Suomalaisten matkailu -tutkimus 2012–25 (Tilastokeskus)
- Palkkarakennetilastot ja ansiotasoindeksi 2016–25 (Tilastokeskus)
- Kotimaan matkailu -tutkimus (Visitory)
- TAK Rajatutkimus 2016–2022 (Visitory)
- Matkailijamittari 2023– (Tilastokeskus, Visit Finland, Visitory, Norstat)

Laskentamenetelmät

Niin sanotussa pohjoismaisessa mallissa matkailun taloudellisia vaikutuksia arvioidaan sekä tulomenetelmällä eli tiedustelemalla yrityksiltä matkailijoiden niille tuomaa liikevaihtoa että menomenetelmällä eli kartoittamalla matkailijoiden rahankäyttöä alueella. Visitoryn mallissa matkailun aluetaloudelliset vaikutukset lasketaan matkailijoiden alueellisesta rahankäytöstä hyödyntämällä olemassa olevia tilasto- ja tutkimusaineistoja.

Suomalaisten matkailu -tutkimuksesta laskettiin kaikissa majoituspaikoissa yöpyneiden suomalaisten matkojen määrä ja rahankäyttö. Rahankäyttökeskiarvoja ja erilaisten majoitusmuotojen suhdekertoimia laskettaessa hyödynnettiin – etenkin pienillä alueilla – useamman vuoden dataa, jolloin havaintomäärät kasvavat riittäviksi. Aineisto kattaa kaikki vapaa-ajan- ja työmatkat sekä maksullisessa että ilmaismajoituksessa. Vuoden 2025 laskennassa siirryttiin laskemaan työmatkat suoraan datasta aiemman majoitustilastoja ja Suomalaisten matkailu-tutkimusta yhdistelleen mallin sijaan, koska datamäärä on vuosien aikana kasvanut.

Suomalaisten päiväkävijöiden määrä kullakin tutkimusalueella laskettiin Suomalaisten matkailu -tutkimuksesta, josta on saatavissa päiväkävijämäärät ja näiden rahankäyttö vuosilta 2018, 2021 ja 2024. Päiväkävijöiden määrän osalta laskennassa hyödynnettiin lisäksi Visitoryn omaa Kotimaan matkailu -tutkimusta ja laskennallisia päiväkävijäkertoimia, koska osalla paikkakunnista havaintomäärä voi jäädä pieneksi.

Ulkomaalaisten matkailijoiden määrät ja rahankäyttö laskettiin Visit Finlandin Matkailijamittarin tilastotarkistettujen lukujen ja majoitustilastojen avulla. Alueilla, joilla ei ole omia majoitustilastoja, matkailijamäärien laskennassa hyödynnettiin myös kyseisten alueiden majoitusliikevaihtotietoja.

Rahankäyttö jaettiin neljään toimialaryhmään: polttoaineen myyntiin ja vähittäiskauppaan, majoitus- ja ravitsemistoimintaan, liikennepalveluihin sekä virkistys- ja muihin palveluihin. Tämän tutkimuksen aineistona käytetyssä Suomalaisten matkailu -tutkimuksessa käytetyt rahankäyttökohteet poikkeavat hieman näistä toimialaryhmistä. Suomalaisten matkailu -tutkimuksen kulttuuriin sekä urheiluun ja virkistykseen käytetty raha on laskettu tässä virkistys- ja muihin palveluihin. Majoitukseen ja ravitsemispalveluihin käytetty raha on laskettu vastaavasti toimialaryhmään majoitus- ja ravitsemispalvelut. Yksityisiä kulkuneuvoja käyttäneiden liikenteeseen käyttämä raha luokiteltiin polttoaineeseen ja julkisilla kulkuvälineillä liikkuneiden liikenteeseen.

Suomalaisten matkailu -tutkimus kertoo matkailijoiden rahankäytön liikkumiseen koko matkan ajalta, ei siis vain matkakohteessa. Tämän vuoksi on tehty oletamus, että 30 prosenttia polttoaineistoista tehdään matkakohteessa ja loput muualla. Liikennepalveluihin kohdistuvat menot on tutkimuksessa laskettu kohdistuvan kokonaan alueelle yhdenmukaisuussyistä. Tämä kasvattaa jonkin verran etenkin kotimaan pitkän matkan kohteiden sekä lentomatkakohteiden liikenteeseen kohdistuvaa tuloa. Tosiasiassa näistä menoista osa vuotaa alueelta ulos liikenneyhtiöiden kotipaikan mukaan, mutta kokonaistuloksissa tämä ei ole merkittävä haitta saavutettuun vertailtavuuteen nähden. Sama ulosvuoto koskee esimerkiksi matkalla käytettyjä majoitus- ja ravitsemispalveluita pitkän matkan kohteissa.

Visitoryn matkailutulolaskennassa henkilötyövuosien laskenta perustuu matkailijoiden kulutukseen. Näin ollen henkilötyövuodet ovat laskennallisia ja saattavat vaihdella alueiden välillä, koska henkilötyövuoteen tarvittavassa liikevaihdossa on alueellisesti kohtuullisen isoja eroja. Hyvänä puolena kulutukseen perustuvassa mallissa on, että se huomioi osittain myös vuokratyövoiman, joka etenkin ravitsemis- ja virkistyspalveluissa on merkittävässä roolissa.

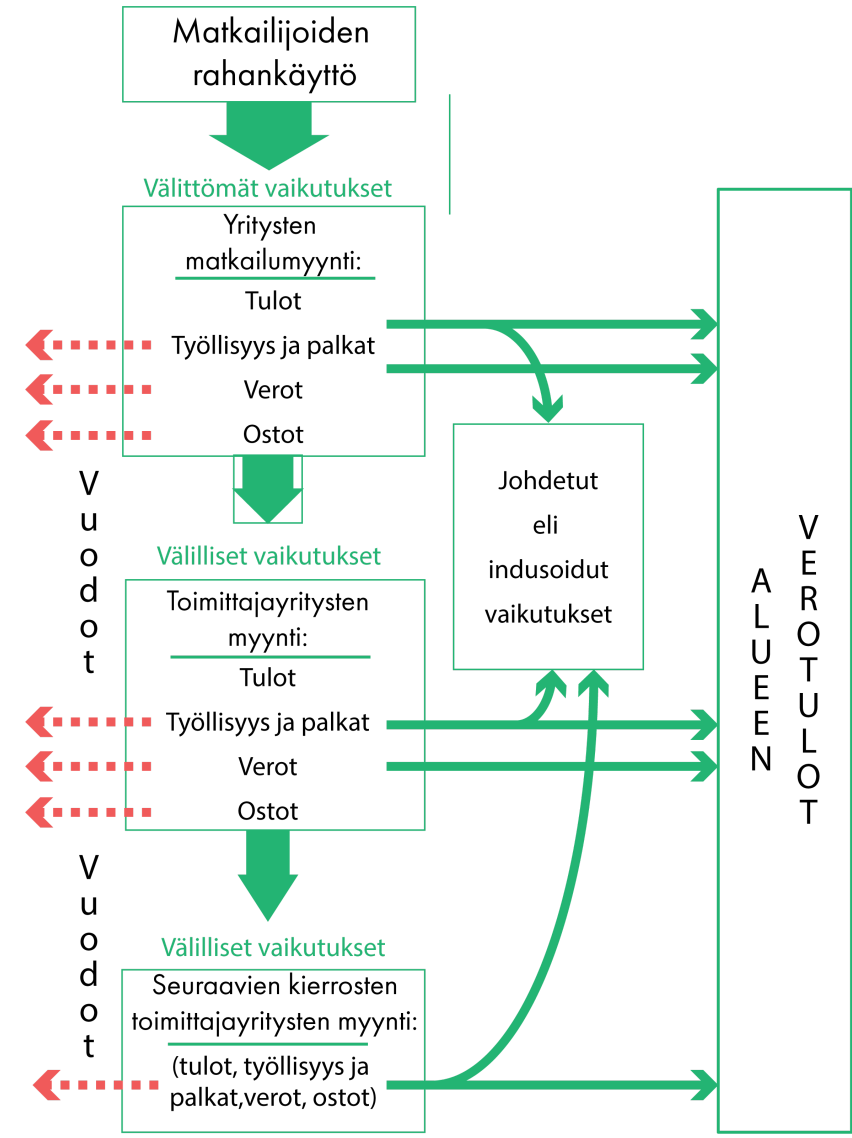
Matkailun palkkatulovaikutukset on laskettu kertomalla matkailun synnyttämät henkilötyövuodet keskimääräisellä alan kuukausiansiolla (mediaani) 12,5 kertaa, jotta myös lomarahojen vaikutus saadaan mukaan (ks. esim. Kauppila 2017). Välittömät henkilöverotulot on laskettu Kuntaliiton ilmoittamien veroasteiden mukaan. Sote-uudistuksen jälkeen henkilöverotulot lasketaan kunnallisveroprosentista efektiivisen veroasteen sijaan. On huomioitava, että verotulosta on vuotoja myös alueen ulkopuolelle, koska kaikki matkailun parissa työskentelevät henkilöt eivät todellisuudessa ole kirjoilla seudun kunnissa.

Matkailun kerrannaisvaikutukset laskettiin tulon osalta alueellisista panos-tuotos-taulukoista johdettujen analyysitaulukoiden avulla. Toimialakohtaiset kertoimet kertovat, kuinka paljon matkailutoimialojen liikevaihdon lisäys heijastuu aluetalouteen. Matkailijan tuomat eurot lisäävät yritysten liikevaihtoa ja palkkatuloja alueella mm. alihankintaostojen ja työntekijöiden kulutuksen kautta. Henkilötyövuosien kokonaisvaikutukset laskettiin henkilötyövuosikertoimen avulla aiempien tutkimusten pohjalta.

Verrattaessa tämän tutkimuksen tuloksia Tilastokeskuksen matkailutilinpidon lukuihin, on syytä huomioida, että matkailutilinpidossa lasketaan mukaan myös muun muassa omien vapaa-ajan asuntojen käyttö, joka on kulutusta (mökkien kuluminen), mutta ei rahankäyttöä matkailijan näkökulmasta. Tältä osin siis matkailutilinpidon luvut ovat tässä laskelmassa esitettyjä suurempia.

Lisäksi matkailutilinpitoon lasketaan kaikki alueella tapahtuva matkailukulutus, myös alueen asukkaiden matkatoimistoista tekemät ostot sekä esimerkiksi kaukoliikenteen palveluiden käyttö. Tätä alueen asukkaiden matkailukulutusta ei tässä tutkimuksessa ole huomioitu. Esimerkiksi Espoossa sijaitsevan Nesteen pääkonttorin liikevaihto näkyy Tilastokeskuksen matkailutilinpidossa, mutta ei Visitoryn laskennassa, koska jälkimmäinen mittaa matkailijoiden kulutusta paikan päällä.

Maakuntien sisällä on mahdollista, että osa maakuntakeskuksissa tapahtuneesta kulutuksesta kirjautuu pienemmille paikkakunnille, kun matkailutulo lasketaan matkan pääkohteen mukaan. Näin voi käydä esimerkiksi mökkimatkoilla, joilla mökkeilypaikkakunta nimetään pääkohteeksi, mutta ostoksia tehdään maakuntakeskuksessa.

Kuva 1: Kuvaus matkailutulon muodostumisesta (Kauppila 2017: kuva 3; muokattuna ja täydennettynä Rinne 1999: kuva 1 sekä Rinne & Saastamoinen 2005)

Keskeiset käsitteet

Visitoryn matkailutuloluvut kuvaavat laskenta-alueella vierailijoiden matkailijoiden rahan-käyttöä ja siitä syntyviä välittömiä sekä välillisiä tulo- ja työllisyysvaikutuksia. Matkailijoiden tietyllä alueella kuluttama raha on matkailun välitöntä vaikutusta. Kun matkailutuloa saavat yritykset tekevät hankintoja alueella muilta yrityksiltä, syntyy välillisiä vaikutuksia. Lisäksi matkailun ansiosta – välittömästi ja välillisesti – työllistyneet käyttävät työskentelyalueellaan rahaa, jolloin puhutaan johdetuista eli indusoiduista vaikutuksista.

Kaikissa vaikutuslajeissa syntyy matkailutuloa, matkailutyöpaikkoja sekä näistä työpaikoista palkkatuloja ja niistä edelleen maksettavia palkkaverotuloja. Välilliset ja johdetut vaikutukset muodostavat yhdessä kerrannaisvaikutukset. Matkailun kokonaisvaikutuksista puhuttaessa tarkoitetaan välittömiä ja kerrannaisvaikutuksia. Keskeisiä käsitteitä ja niiden vaikutusta alueen verotuloihin on havainnollistettu kuvassa 1.

Matkailutulon ja matkailukulutuksen ero on siinä, että matkailutuloluvuissa ei ole arvonlisä-veroa mukana kuten joskus ilmoitetussa matkailukulutuksessa. Tästä syystä matkailukulutus on määrällisesti aina matkailutuloa suurempaa. Alueiden kannalta matkailutulo onkin kulutusta keskeisempi mittari, koska se kertoo paremmin alueelle tosiasiaa jäävän rahamäärän. Vuoden 2025 matkailukulutusta laskettaessa huomioitiin arvonlisäveron muutokset, jotka tulivat voimaan 1.1.2025.

Visitoryn mallissa eri toimialaryhmien saama 'matkailijaliikenvaihto' lasketaan matkailija-kulutuksen pohjalta. Tällöin matkailijakulutusta ohjautuu myös 'väärille' toimialoille eli esimerkiksi ravintolapalveluiden käyttö huoltoasemilla ohjautuu majoitus- ja ravitsemis-palveluihin. Näin ollen etenkin majoitus- ja ravitsemispalveluiden matkailutulo sisältää myös muiden toimialojen (polttoaineet ja vähittäiskauppa, virkistys- ja muut palvelut) matkailutuloa. Tämä selittää osittain myös vuosivaihteluiden eroja toimialaryppäiden välillä. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutus alueen yhteenlaskettuun kokonaismatkailutuloon, vaan johtuu ainoastaan matkailijakyselyiden ja toimialatietojen kirjautumisen erilaisesta logiikasta.

Huomioitavaa aiempiin tutkimuksiin verrattuna

Verrattaessa tämän tutkimuksen tuloksia Visitoryn aiempiin tutkimuksiin on syytä huomioida esimerkiksi seuraavia asioita, joita aiemmissa tutkimuksissa on tehty eri tavalla:

- Ennen vuotta 2018 koskeissa tutkimuksissa päiväkävijälaskennassa käytettiin henkilöliikennetutkimusta (vuosilta 2016 ja 2011), joka kuitenkin toteutetaan vain noin viiden–kuuden vuoden välein, joten sen käytöstä on luovuttu. Laskennassa olivat tuolloin mukana yli 100 km:n matkat sekä 30–100 km:n matkoista seutukuntarajat ylittävät matkat, jotka eivät kuuluneet tavanomaiseen elinpiiriin (esim. työ ja kauppatemat). Päiväkävijöiden rahankäyttö laskettiin näissä aiemmissa tutkimuksissa osuutena yöpyneiden matkailijoiden rahankäytöstä.
- Tilastokeskus aloitti vuonna 2018 omissa Suomalaisten matkailu -tutkimuksessaan päiväkävijätutkimuksen, josta saadaan päiväkävijöiden määrä eri alueilla ja rahankäyttökeskivertot. Päiväkävijätutkimus toteutetaan kolmen vuoden välein eli tässä raportissa on hyödynnetty vuosien 2018, -21 ja -24 aineistoa. Henkilöliikennetutkimukseen pohjautuviin laskentoihin nähden (ennen v. 2017) uudemmissa tutkimuksissa päiväkävijöiden määrä on huomattavasti pienempi (n. 30 % aiemmasta), sillä Tilastokeskuksen tutkimuksessa päiväkävijäksi huomioidaan vain yli 3 tuntia kohteessa viipyneet matkailijat, eikä yhdestä matkasta lasketa mukaan kuin yksi kohde. Erityisesti alueet, joilla on paljon tienvarsiliikennettä, 'menettivät' uuden päiväkävijämääritelmän osalta matkailutuloa.
- Liikenteen menot on vuoden 2022 matkailutulolaskennoista lähtien laskettu kokonaisuudessaan alueelle yhdenmukaisuussyistä. Tällä ei ole merkittävää vaikutusta kokonaisuuteen, koska liikennekulutuksen osuus on varsin pieni.
- Vuoden 2023 laskennoista lähtien Finnairin matkailuliikenvaihto ja -työllisyys sekä lentokenttien liikenvaihto ja työllisyys on jätetty pois, koska Visitoryn matkailutulotutkimuksella mitataan matkailijoiden alueella käyttämää rahamäärää. Näin tutkimus kohtelee eri alueita tasapuolisemmin, koska esimerkiksi satamat eivät ole olleet aiemmin mukana.
- Tilastokeskus uudisti yritysten rakennetilaston henkilötyövuositietoja syksyllä 2022, mikä aiheutti aikasarjakatkoksen vuosien 2020–21 välille. Tilastointitavan muutoksesta johtuen henkilötyövuosiluvut eivät ole enää täysin vertailukelpoisia vuotta 2020 edeltäneeseen aikaan nähden.

- Vuonna 2021 Visitory päivitti omaa malliaan rahanlaskennan ja matkailijamäärien Suomalaisten matkailu -tutkimuksen osalta. Näin ollen ennen tätä vuotta tehdyt tutkimukset eivät ole täysin vertailukelpoisia nykyisen laskennan kanssa, vaikka laskentamallin periaatteet ovatkin samat. Aiempiin laskentamalleihin nähden kotimaisten matkailijoiden rahankäyttö lasketaan nyt parannetulla tavalla: rahankäyttökiesiarvot lasketaan painotettuina keskiarvoina rahankäyttökohteittain tarvittaessa useamman vuoden aineistosta, mikä poistaa pienistä havaintoaineistoista aiheutuvia yksittäisen vuoden virhelähteitä.
- Pahimmat koronavuodet 2020–21 aiheuttivat merkittävän poikkeaman kaikkiin matkailutilastoihin ja matkailun aikasarjoihin. Niinpä tutkimusta tehdessä on verrattu koronavuosien 2020–21 ja osittain vielä vuoden 2022 aineistoa aiempaan kertyneeseen aineistoon, jotta on voitu varmistua havaintoaineiston luotettavuudesta.
- Matkailijamittarin ulkomaalaisten rahankäyttöä koskevia lukuja on täsmäytetty mm. rekisteröidyn ja rekisteröimättömän majoitusmyynnin lukujen pohjalta virheiden ehkäisemiseksi.
- Etenkin kaukana matkailijoiden lähtöalueista sijaitsevilla kunnissa, ja osin muissakin, on huomattava, että Suomalaisten matkailu -tutkimuksen tilastointi matkan pääkohteen mukaan tuottaa alueelle hieman todellista suuremman matkailutulon, koska matkalla kohteeseen tapahtuva kulutus ohjautuu pääkohteeseen.

Tutkimuksen toteuttaja

Tutkimuksen toteuttaja Visitory (aiemmin TAK Research) on vuonna 1991 perustettu matkailututkimukseen erikoistunut tutkimusyritys, joka mm. ylläpitää Visitory.io-matkailutietopalvelua sekä toteuttaa sekä jatkuvia matkailijatutkimuksia että räätälöityjä tutkimuksia. Yrityksen toteuttamiin jatkuihin matkailijatutkimuksiin vastaa vuosittain yli 20000 matkailijaa Suomessa.

Matkailutuloa saavat toimialat tutkimuksessa

1. Polttoaineen myynti

473 Ajoneuvojen polttoaineiden vähittäiskauppa

2. Vähittäiskauppa

471 Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä

472 Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä

474 Tieto- ja viestintätekniikan laitteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä

475 Muiden kotitaloustarvikkeiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä

476 Kulttuuri- ja vapaa-ajantuotteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä

477 Muiden tavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä

478 Tori- ja markkinakauppa

3. Majoituspalvelut

551 Hotellit ja vastaavat majoitusliikkeet

552 Lomakylät, retkeilymajat yms. majoitus

553 Leirintäalueet, asunto- ja matkailuvaunualueet

55902 Maatilamatkailu, bed & breakfast

55903 Lomamökkien vuokraus

55909 Muualla luokittelematon majoitustoiminta

4. Ravitsemis- ja ravitsemis- ja ravitsemis-

561 Ravintolat ja vastaava ravitsemistoiminta

563 Baarit ja kahvilat

5. Liikenne

491 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne

493 Muu maaliikenteen henkilöliikenne

50101 Meriliikenteen henkilökuljetus

50102 Rannikkoliikenteen henkilökuljetus

503 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus

5110 Matkustajalentoliikenne

52211 Linja-autoasemat

7711 Autojen ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuokraus ja leasing

6. Virkistys- ja muut palvelut

5914 Elokuvien esittäminen

7990 Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.

90 Kulttuuri- ja viihdetoiminta

9102 Museoiden toiminta

9103 Historiallisten nähtävyyksien, rakennusten ja vastaavien kohteiden toiminta

9104 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen toiminta

931 Urheilutoiminta

932 Huvi- ja virkistystoiminta

9604 Kylpylälaitokset, saunat, solariumit yms. palvelut

7721 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing

7734 Vesiliikennevälineiden vuokraus ja leasing

7739 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus ja leasing